

BOGANMELDELSER

F. Zeuthen: ØKONOMISK TEORI OG METODE. Nyt Nordisk Forlag. København 1942. 335 Sider.

Professor Zeuthens sista bok har i första hand ett pedagogiskt syfte: den avser att ge studerande, som redan inhämtat den ekonomiska teoriens elementer, vägledning för ett fortsatt studium av ekonomiens centrala metodproblem. Det måste genast erkännas, att arbetet på ett förträffligt sätt fyller denna uppgift. Professor Zeuthens stora beläsenhet inom modern ekonomisk teori, hans balanserade omdöme jämte hans lediga och intresseväckande framställningskonst ha bidragit till att göra den föreliggande volymen til en idealisk läsning för alla personer, som önska fördjupa sina insikter i ekonomisk teori och erhålla en orientering rörande de aktuella problemställningarna. Det kan därför förväntas, att arbetet kommer att få en vidsträckt användning vid den akademiska undervisningen, ej endast vid Köpenhamns universitet utan även vid andra nordiska högskolor.

Enligt professor Zeuthens uppfattning, som fullt ut delas av anmälaren, utgöres den ekonomiska teorien av en samling tankeredskap eller metoder, som utbildats för att underlätta lösningen av konkreta ekonomiska problem. Vid sin framställning av dessa metoder har han som god pedagog mera vinnlagt sig om att göra läsaren förtrogen med grundläggande tankegångar inom modern ekonomisk forskning än att ge en fullständig och strängt systematisk redogörelse för dennas samlade resultat. De olika skolornas och riktningarnas ståndpunkter refereras opartiskt och samvetsgrant, varigenom läsaren får en mycket allsidig bild av nutida strävanden inom ekonomisk teori och goda anknytningar till andra moderna författare. Då Zeuthen härvid ej spelar rollen av den stränge domaren utan av den gode ciceronen, får läsaren samtidigt många tillfällen att också använda sitt eget omdöme.

I inledningen till arbetet framhålles emellertid (s. 13), »at Mængden af forskellige Synspunkter, som behandles i Bogen ikke bør tages som Udtryk for eklektisk Inkonsekvens eller Samlermani. Grundideerne, som danner Bindeledet i Mangfoldigheden er netop, at Virkelighedens Mangfoldighed kræver alternativ Anvendelse af forskellige Tankeredskaber, og endvidere, at de mange økonomiske Delsammenhænge vekselvirker i en stor Helhed, og at man bedst kan samordne Teoriens Bestanddele ved at om-danne Walras' statiske Helhedsbetragtning til en dynamisk Sammenhæng og heri ogsaa inddrage Virkningen af Organisationsformerne.«

BOGANMELDELSER

F. Zeuthen: ØKONOMISK TEORI OG METODE. Nyt Nordisk Forlag. København 1942. 335 Sider.

Professor Zeuthens sista bok har i första hand ett pedagogiskt syfte: den avser att ge studerande, som redan inhämtat den ekonomiska teoriens elementer, vägledning för ett fortsatt studium av ekonomiens centrala metodproblem. Det måste genast erkännas, att arbetet på ett förträffligt sätt fyller denna uppgift. Professor Zeuthens stora beläsenhet inom modern ekonomisk teori, hans balanserade omdöme jämte hans lediga och intresseväckande framställningskonst ha bidragit till att göra den föreliggande volymen til en idealisk läsning för alla personer, som önska fördjupa sina insikter i ekonomisk teori och erhålla en orientering rörande de aktuella problemställningarna. Det kan därför förväntas, att arbetet kommer att få en vidsträckt användning vid den akademiska undervisningen, ej endast vid Köpenhamns universitet utan även vid andra nordiska högskolor.

Enligt professor Zeuthens uppfattning, som fullt ut delas av anmälarer, utgöres den ekonomiska teorien av en samling tankeredskap eller metoder, som utbildats för att underlätta lösningen av konkreta ekonomiska problem. Vid sin framställning av dessa metoder har han som god pedagog mera vinnlagt sig om att göra läsaren förtrogen med grundläggande tankegångar inom modern ekonomisk forskning än att ge en fullständig och strängt systematisk redogörelse för dennas samlade resultat. De olika skolornas och riktningarnas ståndpunkter refereras opartiskt och samvetsgrant, varigenom läsaren får en mycket allsidig bild av nutida strävanden inom ekonomisk teori och goda anknytningar till andra moderna författare. Då Zeuthen härvid ej spelar rollen av den stränge domaren utan av den gode ciceronen, får läsaren samtidigt många tillfällen att också använda sitt eget omdöme.

I inledningen till arbetet framhålls emellertid (s. 13), »at Mængden af forskellige Synspunkter, som behandles i Bogen ikke bør tages som Udtryk for eklektisk Inkonsekvens eller Samlermani. Grundideerne, som danner Bindeledet i Mangfoldigheden er netop, at Virkelighedens Mangfoldighed kræver alternativ Anvendelse af forskellige Tankeredskaber, og endvidere, at de mange økonomiske Delsammenhænge vekselvirker i en stor Helhed, og at man bedst kan samordne Teoriens Bestanddele ved at om-danne Walras' statiske Helhedsbetragtning til en dynamisk Sammenhæng og heri ogsaa inddrage Virkningen af Organisationsformerne.«

Från denna grundläggande synpunkt har det fallit sig naturligt för författaren att börja med en framställning av det allmänna ekonomiska sammanhanget under statiska förutsättningar och att sedan fortskrida till en behandling av mer komplicerade problem. Han har därför disponerat sitt arbete på följande sätt: I) Statik (»Forenklede Billeder af den økonomiske Sammenhæng«), i vilken del författaren efter några inledande betraktelser rörande den ekonomiska teoriens uppgift huvudsakligen behandlar Walras' ekvationssystem och dess tillämplighet under mer verklighetstroga förutsättningar, vartill fogats en redogörelse för grunddragen av efterfrågeanalysen och produktionskostnadsteorien. II) Dynamik, som innefattar en redogörelse för de viktigare grundbegreppen inom den dynamiska analysen och en framställning av dennas allmänna metodproblem; härvid har författaren dock avsiktligt underlåtit att behandla sådana frågor, som han ansett höra till penning- eller konjunkturteorien. III) »Markedsformer og Samfundsformer«, som relativt ingående redogör för de mer speciella problem, som hänföra sig till prisbildningen på olika typer av marknader, och avslutas med några mera kortfattade reflexioner om den statliga prispolitikens betydelse.

I ett arbete som det föreliggande, vilket huvudsakligen avser att stimulera läsarens tankeverksamhet och att väcka hans intresse för nutida strävanden inom ekonomisk teori, har författaren givetvis stor frihet att utvälja sådana partier, som synas honom vara av störst betydelse. Professor Zeuthens författarpersonlighet har också i hög grad satt sin prägel på den av honom nu publicerade boken. Hans vetenskapliga intressen komma särskilt till synes i den värdifulle tredje delen, i vilken han får tillfälle att redogöra för resultatet av sina egna forskningar inom prisbildningsteorien. För egen del har jag ej mycket att invända mot det gjorda urvalet, då det mesta som medtagets synes mig vara av väsentlig art. Däremot skulle jag på några punkter ha önskat en något fylligare framställning.

Vad sålunda först angår den statiska teorien, finner jag Zeuthens behandling av kapitalets och kapitalräntans problem (s. 71—75) vara väl knapphändig. Man förstår visserligen, att författaren gärna velat undvika att fastna i dessa kontroversiella frågor och därför hänvisat till speciallitteraturen på området. Men med hänsyn till att denna litteratur ej är vidare lättillgänglig hade det just vid en behandling av det centrala ekonomiska sammanhanget kanske varit motiverat att föra framställningen litet vidare. Jag åsyftar härmed ej en redogörelse för den vidlyftiga doktrinhistorien på området utan endast ett något klarare betonde av att räntefoten, såsom priset på tidsfaktorn (och därmed regulator för alla kapitalvärden, erhållna genom diskonterning av förväntade framtida värden), är en av de bestämmande faktorerna för tidsinriktningen av såväl varuutbudet som (om ock i mindre grad) varuefterfrågan. I förra fallet påverkar räntefoten de produktiva insatsernas investeringstid och i senare fallet inkomstens fördelning mellan konsumtion och sparande. Den statiska premisen innebär, att jämvikt mellan utbud och efterfrågan på konsumtionsmarknaden under en given period kommer till stånd vid ett läge, då å ena sidan produktionen av kapitalvaror begränsas till ersättandet av vad som förslitits eller förbrukats av dylika varor och produktionen av konsumtionsvaror därför kommer att motsvara den samhällliga nettoinkomsten och å andra sidan hela denna

inkomst användes för konsumtion, vid ett läge alltså, då såväl nettoinvesteringen som sparandet äro lika med noll.

Professor Zeuthens framställning av dynamikens problem kommer läsaren sannolikt finna så intresseväckande, att han skulle önskat erhålla författarens vägledning vid ett studium också av andra frågor på detta område, som livligt debatterats under senare tid och till vilka var och en, som i våra dagar mera allvarligt vill studera ekonomisk teori, måste fatta ställning. Jag tänker härvid bl. a. på den diskussion som ägt rum i anknytning till Keynes' arbeten. Som intresserad medlem av den ekonometriska skolan hade Zeuthen också lätt kunnat lämna en redogörelse för denna skolas syftemål och metoder samt för dess förhållande till den riktning (till vilken bl. a. den s. k. Stockholmsskolan kan hänföras) som arbetar med mera deduktivt konstruerade förloppsmodeller. Enligt min uppfattning bör den fortsatta forskningen medföra ett närmande av dessa från motsatta ut-

gångsunkter arbetande riktningar, vare sig detta sker så att den deduktiva riktningen bättre anpassar sina modeller efter tillgängligt statistiskt material, eller så att ekonometrikernas bearbetning av faktiska tidsserier ges en bättre teoretisk underbyggnad.

Då man kan förutsätta, att den framgång, som professor Zeuthen torde kunna påräkna för sitt arbete, kommer att föranleda honom att i god tid planera för en ny upplaga, hoppas jag att han därvid skall finna det möjligt att också inom ramen för en inledande allmän framställning ge läsaren en orientering rörande de nu antydda för forskningens utveckling vitala frågorna.

Erik Lindahl.

Vleugels: ZUR GEGENWARTSLAGE DER DEUTSCHEN VOLKSWIRTSCHAFTS-LEHRE. Jena 1939. 148 S

Schachtschabel: EIN SYSTEM DER WIRTSCHAFTSLEHRE. Jena 1940. 108 S.

Første Bog udgør en Samling af Vleugels' Artikler fra de senere Aar, og de udgør for saa vidt en Enhed, som de »alle aus der Besinnung auf den ethisch-politischen Charakter der Volkswirtschaftslehre hervorgegangen sind«. Første Afsnit handler om Overgangen fra den »wertfreie« Videnskab til den etisk-politiske Videnskab, andet Afsnit om Teoriens Væsen og praktiske Betydning, tredje Afsnit om »det politiske«'s Væsen, fjerde om Gustav Schmoller, femte om den østrigske Værdilære og sjette om den tyske nationaløkonomiske Teori nuværende Opgave. Som en rød Traad gaar gennem hele Samlingen Fornægtelsen af den »wertfreie« Videnskab. Opgaven for den tyske Nationaløkonomi i Dag er for Forfatteren at skabe en Syntese af de to store tyske Skoler: den historiske Skole og den østrigske Skole i Form af en omfattende Nationaløkonomi af etisk-politisk Karakter. Læseren er selvfølgelig spændt paa, hvorledes de yngre, tyske Forkæmpere begrundet deres Standpunkt i den genvakte Metodestrid. Forfatterens Syn paa dette Spørgsmaal kommer maaske klarest frem i følgende Citat, hvor han tager Stilling til det Spørgsmaal, om der er nogen Modsætning mellem det absolutte Sandhedskrav og den »politiske« Videnskab, d. v. s. den, der tjener Folkefællesskabet: